

Demografi och samhällsutmaningar

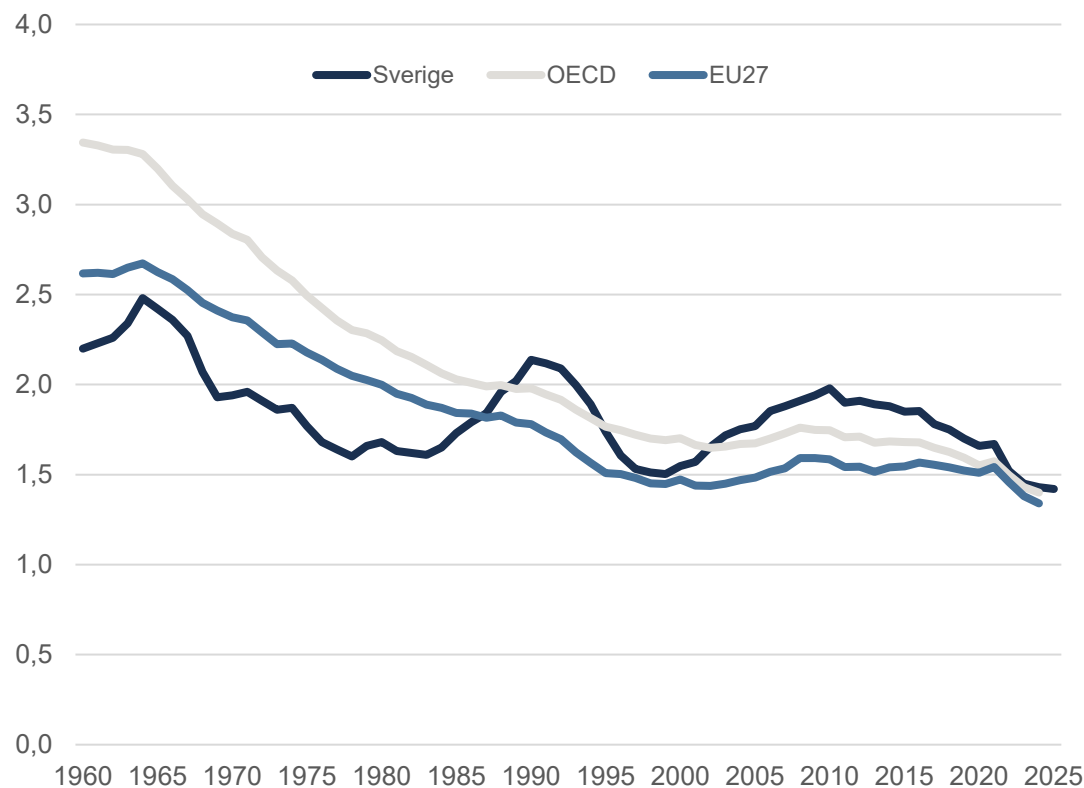
Sacos makroforum
18 augusti 2026

Åsa Hansson och Kristoffer Lundberg
Utredningen för en framtid med barn

Trots generös familjepolitik och ett relativt jämställt samhälle föds det färre barn i Sverige

Summerad fruktsamhet per kvinna i Sverige, OECD och EU från 1960 till 2024 (eller senaste tillgängliga)

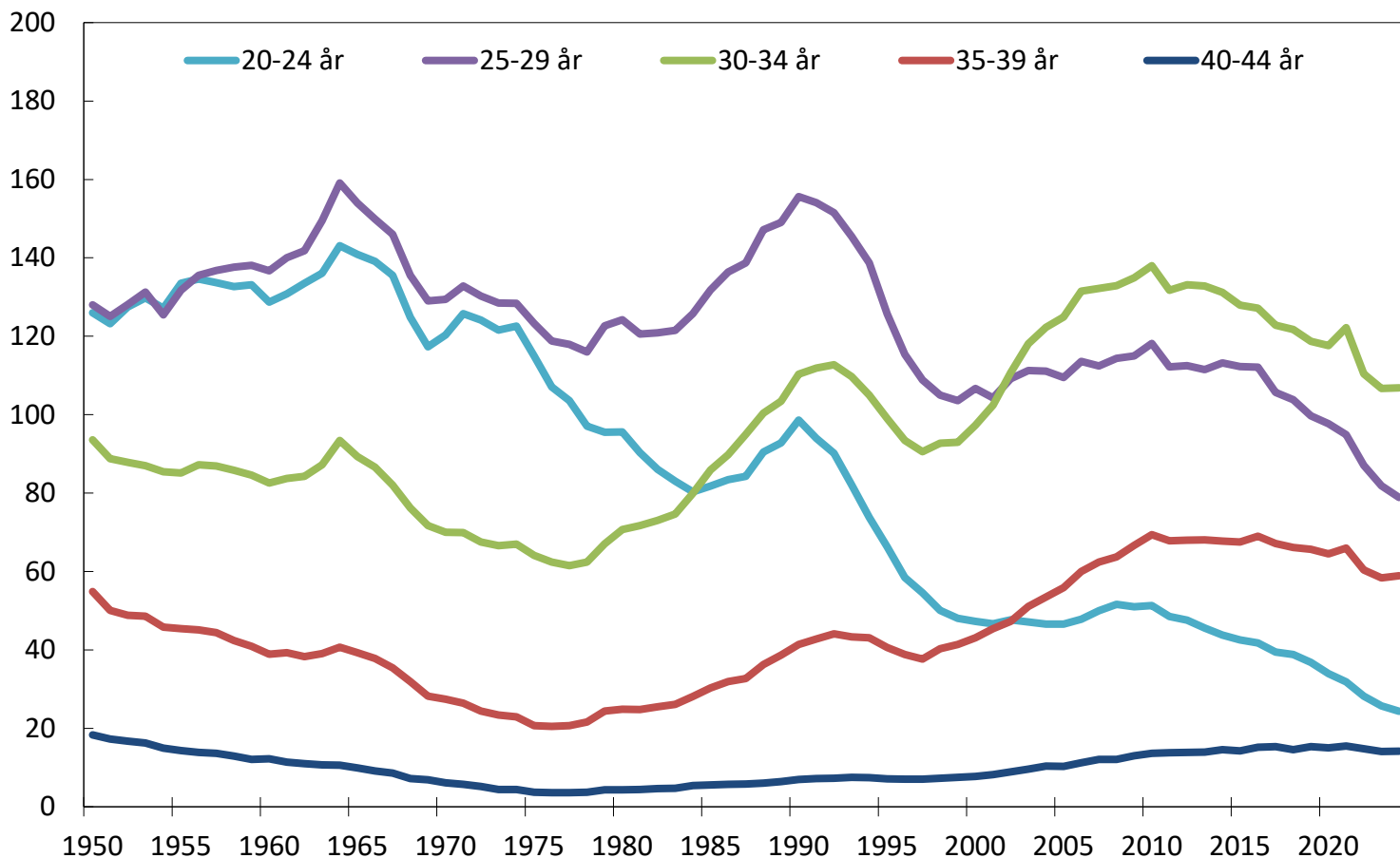

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB), OECD, Eurostat

- Den summerade fruktsamheten i Sverige var 1,42 år 2025 – den lägsta nivån sedan 1751.
- Varje generation blir ~30 % mindre än den föregående.
- Kopplingen till konjunkturen förefaller vara bruten.
- Andelen äldre ökar kontinuerligt, vilket ökar försörjningsbördan för den arbetsföra befolkningen.

Minskad benägenhet att bli förälder

Åldersdifferentierade fruktsamhetstal, 1950-2024
Beräknat antal barn per 1000 kvinnor

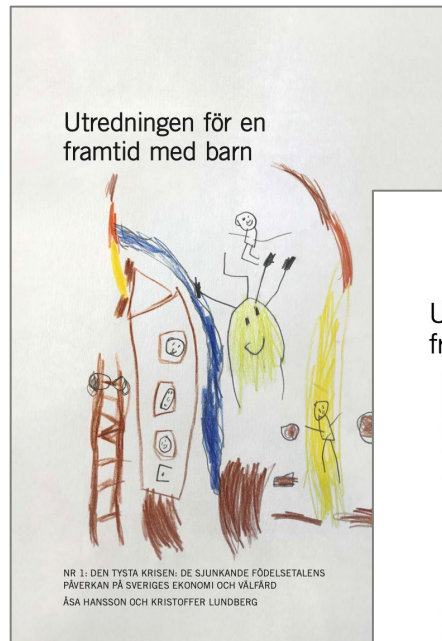
Källa: Statistiska centralbyrån (SCB)

Regeringskansliet

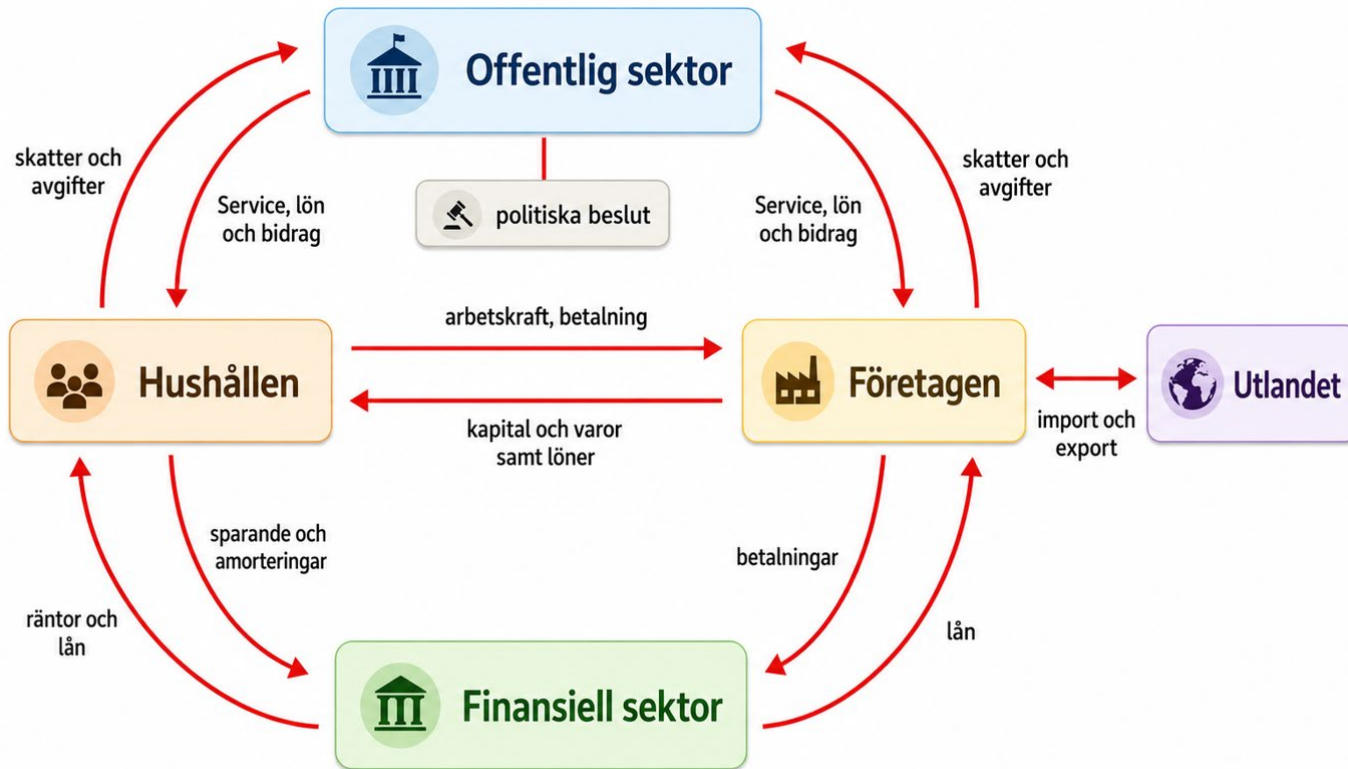
Socialdepartementet

Utredningen för en framtid med barn

Konsekvenser

Det ekonomiska kretsloppet

- Vad händer med ett samhälle som avvecklas?
- Vilka effekter har demografin på svensk ekonomi och välfärd?

Sex olika demografiska scenarier

Stabil demografi: positiv migrationsbalans och en återgång till en summerad fertilitet på 1,73 barn per kvinna.

(1) **Dagens barnafödande:** Fruktksamhet på dagens nivå, samma migration och dödlighet som i stabil demografi.

(2) **Dagens barnafödande och låg migration.**

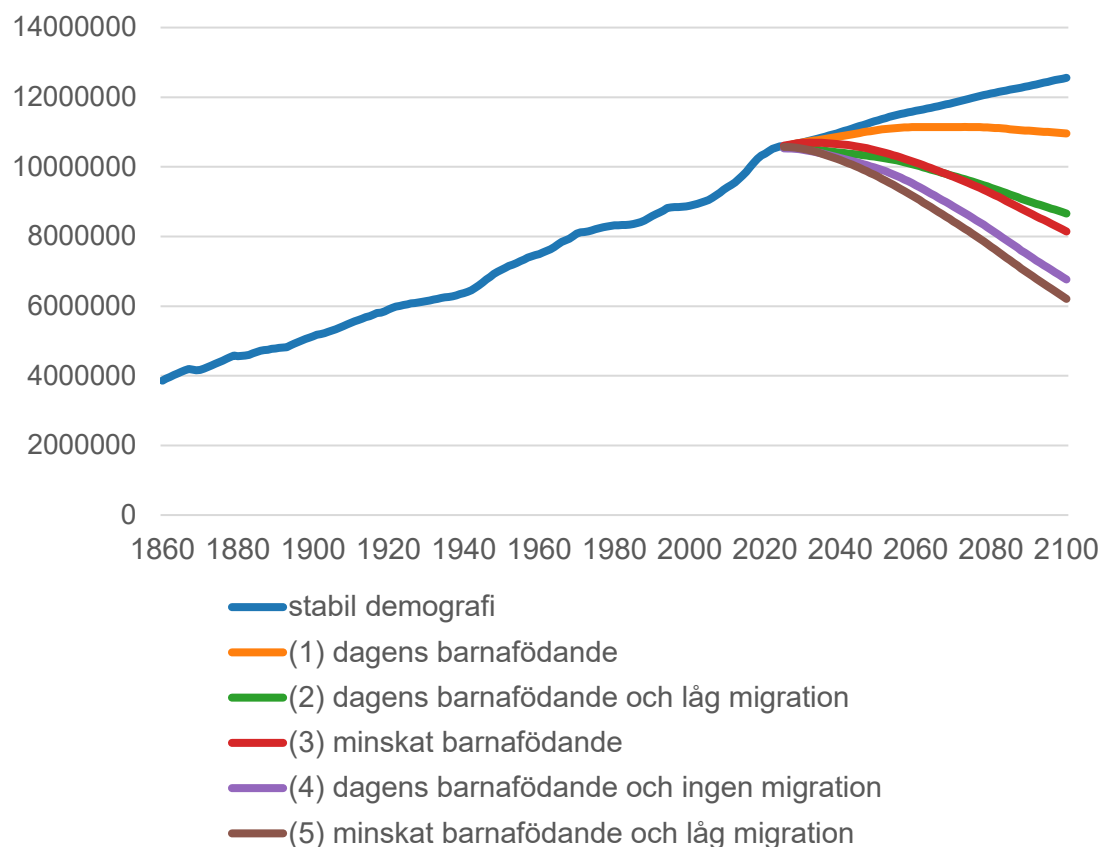
(3) **Minskat barnafödande:** Fruktksamheten fortsätter att minska enligt den historiska trenden från 2010 och fram till år 2050, för att därefter stabiliseras på 0,72 barn per kvinna.

(4) **Dagens barnafödande och ingen migration.**

(5) **Minskat barnafödande och låg migration.**

Sveriges befolkning från 1860 till år 2025 och framskrivningar fram till år 2100

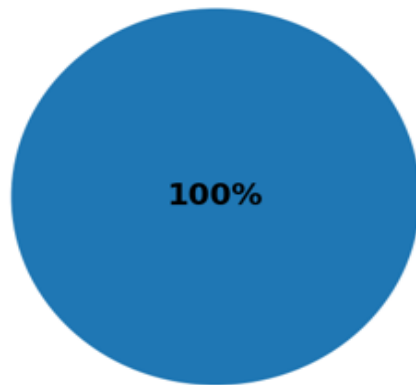

- **Stabil demografi:** Befolkningen ökar till ca 12,6 miljoner år 2100 (+2 miljoner), drivet av fortsatt migration och ökad livslängd.
- **Minskad befolkning:** Vid dagens barnafödande och minskad migration blir befolkningen 8,7–11 miljoner (–1,9 till +0,4 miljoner).
- **Kraftig minskning:** Vid minskat barnafödande och låg/ingen migration sjunker befolkningen till 6,2–8,1 miljoner (–2,4 till –4,4 miljoner).

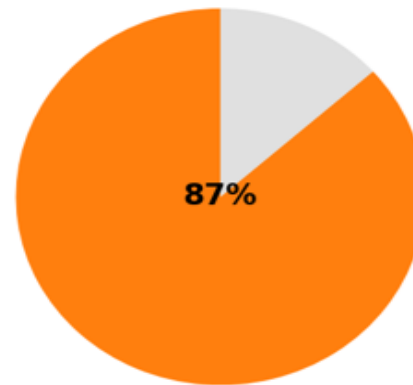

Bruttonationalproduktens storlek år 2100, per scenario

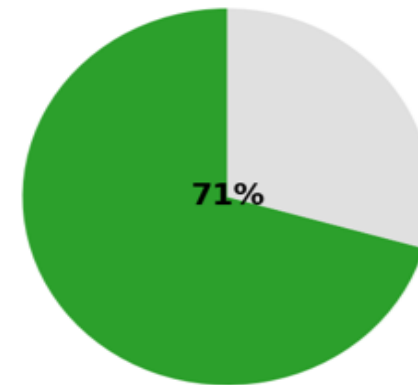
stabil demografi

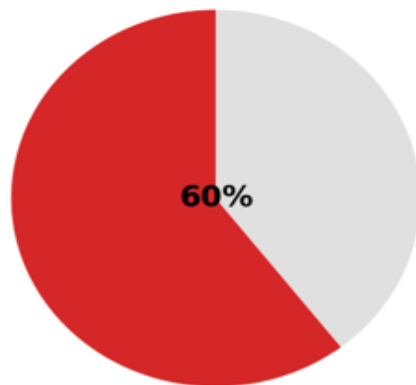
(1) dagens barnafödande

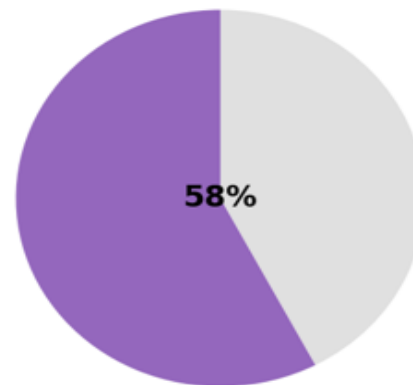
(2) dagens barnafödande och låg migration

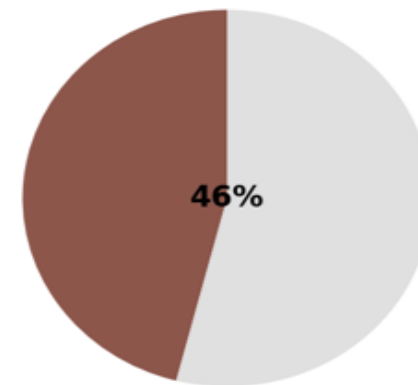
(3) minskat barnafödande

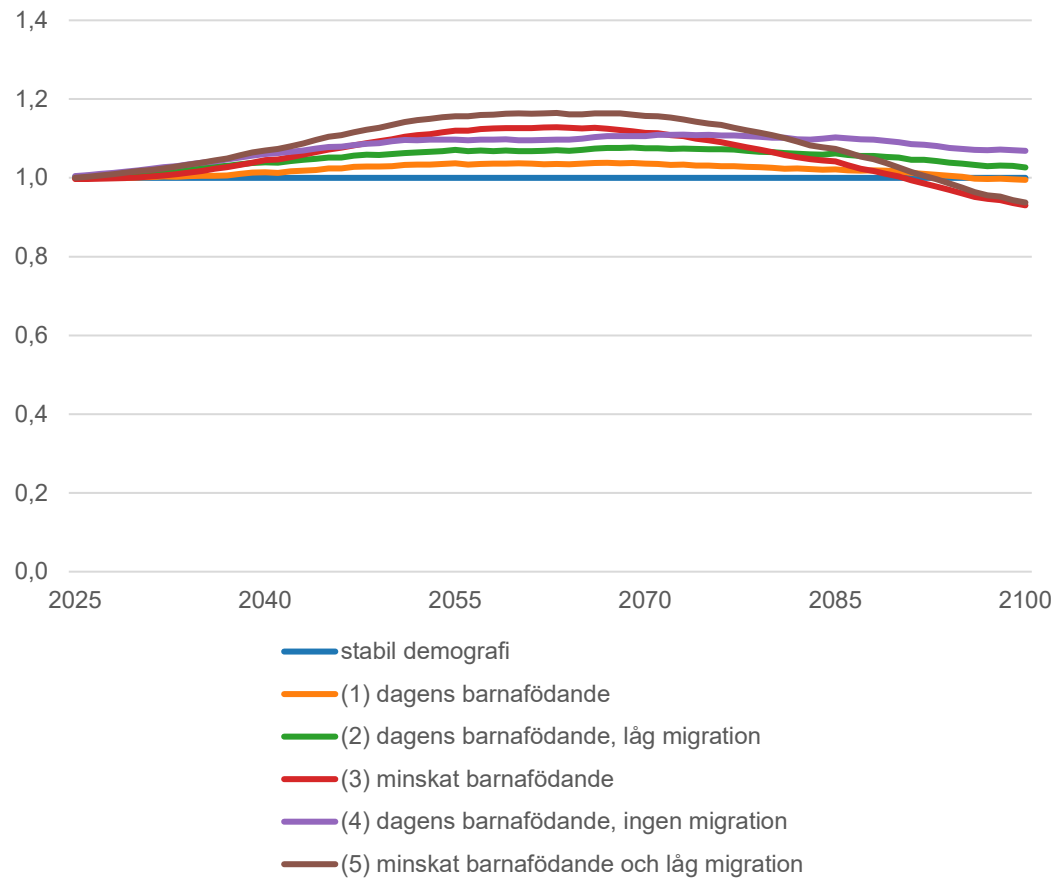
(4) dagens barnafödande och ingen migration

(5) minskat barnafödande och låg migration

BNP per capita i olika scenarier i relation till stabil demografi, 2025-2100

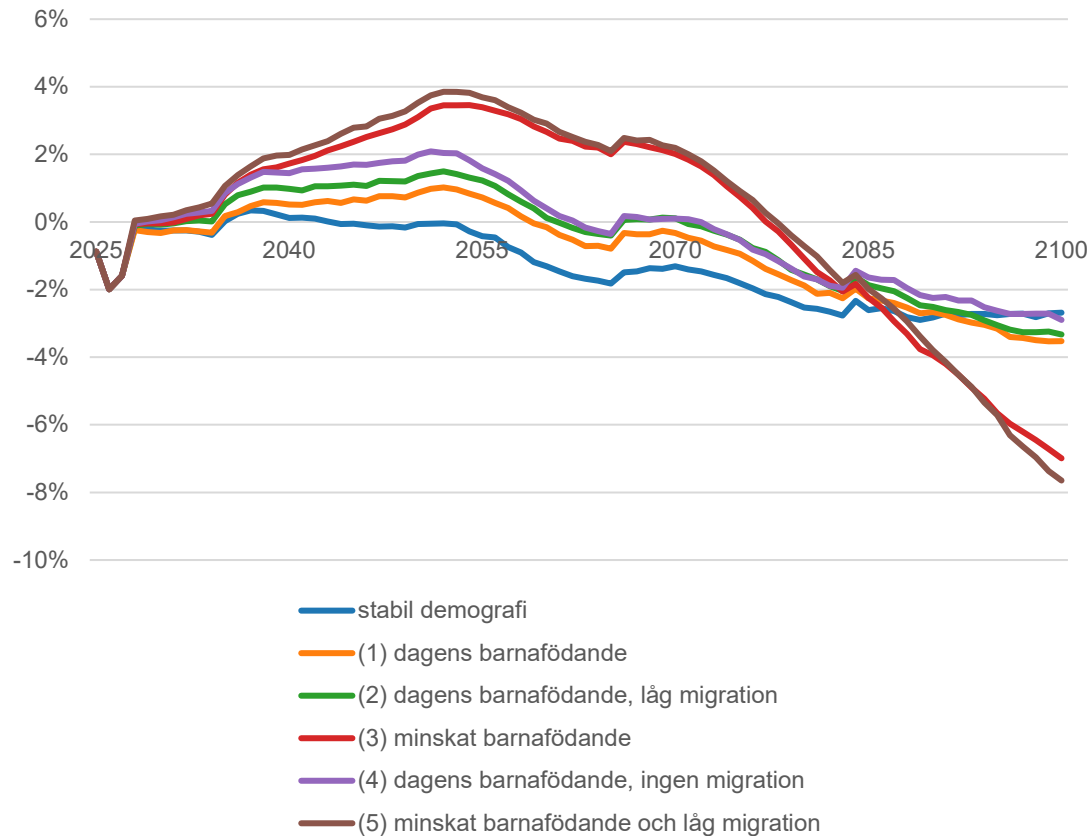

- BNP per capita ökar initialt jämfört med stabil demografi, framför allt i scenarier med minskat barnafödande och låg migration
- Individer med förhållandevis låga inkomster har fallit bort
- På lång sikt minskar BNP per capita jämfört med stabil demografi i scenarier med lågt barnafödande och låg migration

Konsekvenser för de offentliga finanserna

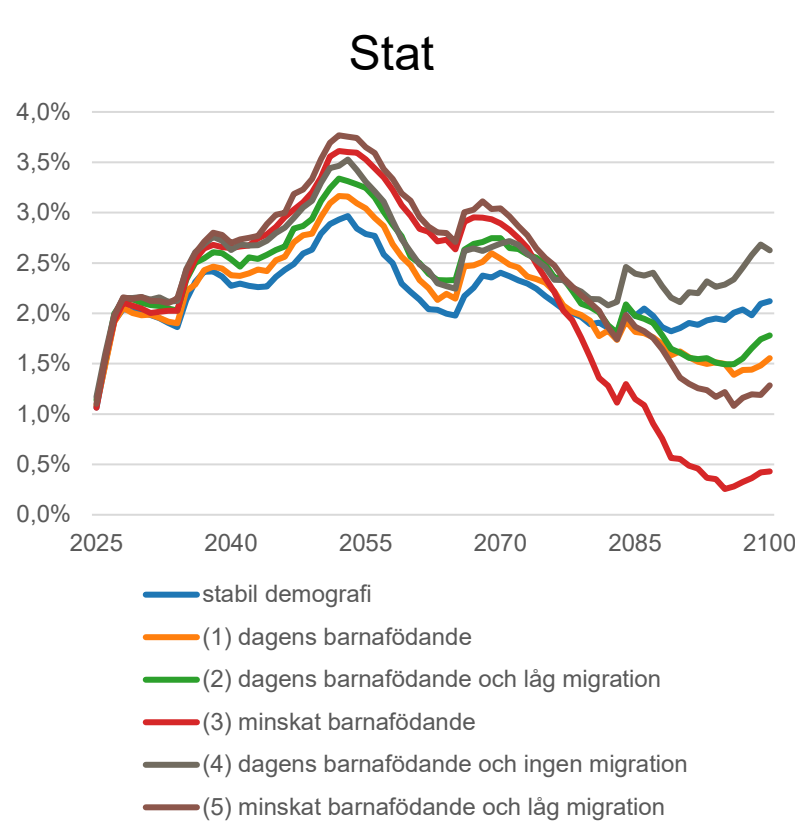
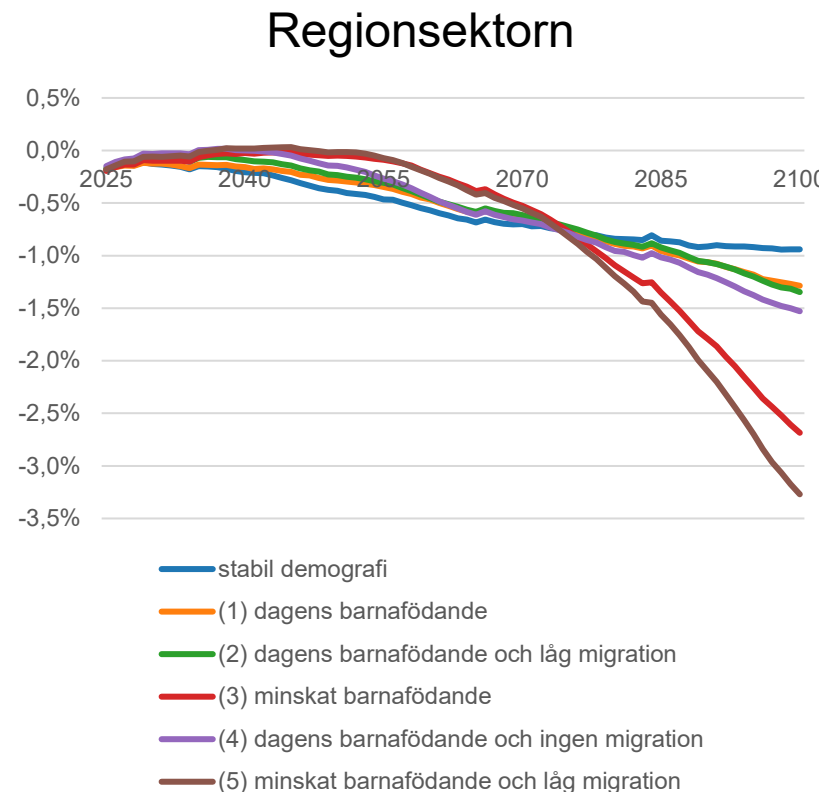
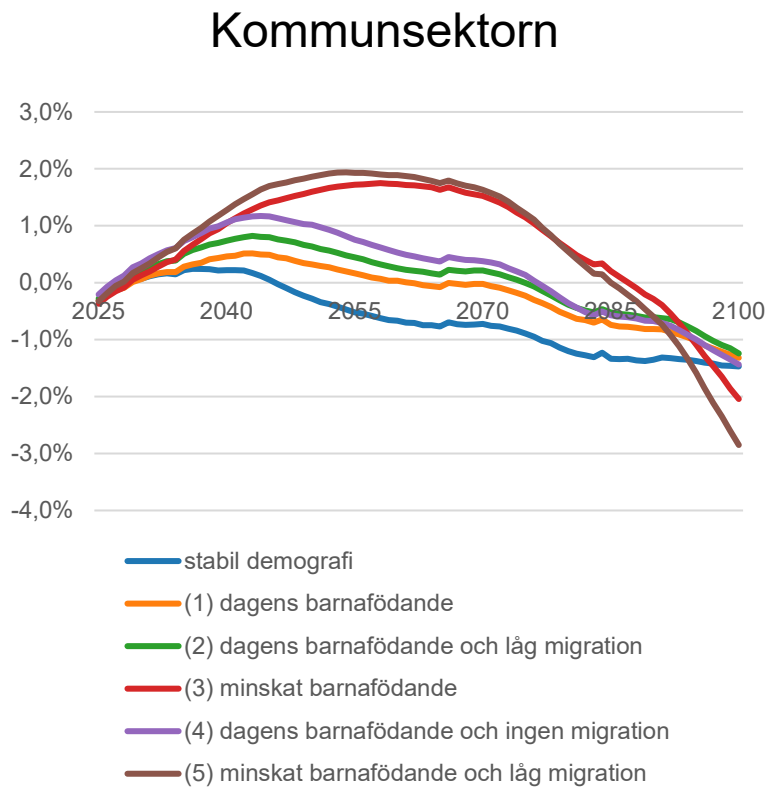
- Kort sikt: De offentliga finanser förbättras, men sker på bekostnad av lägre inkomster i hushållssektorn
- Lång sikt: De offentliga finanserna försämras
- De olika huvudmännen påverkas olika, samt variation för hur olika kommuner och regioner påverkas, ökat krav på utjämnningssystem vid bibehållen ansvarsfördelning

Finansiellt sparande i offentlig sektor som andel av BNP

- Utgifter för barn minskar vilket förbättrar de offentliga finanserna
- Tar relativt lång tid innan det finansiella sparandet blir negativt vid minskat barnafödande
- Beräkningarna antar perfekt anpassning och skalbarhet
- Viktigt att det finansiella utrymme som skapas används omsorgsfullt

De olika huvudmännen påverkas olika mycket

Demografiska utmaningar och ekonomisk politik

Krympande och åldrande befolkning

- **BNP faller** och den ekonomiska tillväxttakten sjunker.
- **Befolkningsstrukturen** viktigare än storleken. Färre yngre → färre innovationer och nya företag → minskad produktivitet
- **Offentliga finanser** förbättras initialt, för att på långsikt kraftigt försämrats
- En krympande befolkning påverkar **alla marknader och sektorer**
- Färre barn **förbättrar de offentliga finanserna** på kort sikt men på bekostnad av en krympande hushåll- och företagssektor

Varför agera nu?

- Anpassningen till en åldrande och minskande befolkning är **komplex och omfattande**
- **Osäkerhet kring effektiva åtgärder** – det tar tid att undanröja hinder för familjebildning och att få effekt
- **Ju längre tid innan politiken engagerar sig desto svårare och kostsammare** blir omställningen och anpassningen
- **Fler barn och unga är avgörande** för långsiktig ekonomisk tillväxt, stark välfärd och social hållbarhet
- **Investera i framtiden** utgifter för barn och unga bör ses som investeringar, inte kostnader

Varför agera nu?

- Kommer sannolikt att krävas **ett batteri av åtgärder** för att vända trenden
- **Strukturreformer** som underlättar att vara ung och att etablering
- **Teknikutvecklingen** ökar produktiviteten och kan kompensera till viss del men ännu ovisst
- **Migration** spelar stor roll, viktigt att Sverige är ett **attraktiva land** att komma till för framförallt unga människor
- Sverige i ett **förhållandevis gott läge** med goda offentliga finanser, relativt ung befolkning och hög fruktsamhet → **konkurrensfördel** som vi bör använda

”Fruktansamhetspremieringar,
skattelindringar för barnrika familjer och
dylikt komma möjligtvis att ge oss en
kortvarig illusion av att vi föra en positiv
befolkningspolitik, men de komma att
lämna fruktsamhetsutvecklingen tämligen
oberörd. Vill man vinna mer än en illusion
får man nog rätt grundligt reformera hela
samhället.”

(Alva och Gunnar Myrdal, 1934)

Tack!

www.framtidmedbarn.se

Regeringskansliet

ENFRAMTIDMEDBARN